

Akademický senát Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity

Zápis ze 198. zasedání 13. 5. 2019

Přítomni (v abecedním pořadí):

- Ing. Rudolf Burgr, Ph.D.
- Mgr. Otto Eibl, Ph.D.
- Mgr. Patrik Gažo
- Bc. Hračja Gjulzadjan
- prof. PhDr. Lubomír Kopeček, Ph.D.
- doc. Mgr. et Mgr. Oldřich Krpec, Ph.D.
- Mgr. et Mgr. Petra Vejvodová, Ph.D.
- Kristina Zindulková

Omluveni:

- Magdaléna Janigová
- Daniel Jirků
- doc. Mgr. Karel Stibral, Ph.D.

Hosté:

- doc. PhDr. Břetislav Dančák, Ph.D.
- doc. PhDr. Roman Chytilík, Ph.D.
- Ing. Pavlína Kadlčková, DiS.
- doc. Mgr. Bohuslav Binka, Ph.D.
- Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.
- doc. PhDr. Tomáš Katrňák, Ph.D.
- doc. Mgr. Lenka Lacinová, Ph.D.
- doc. PhDr. Kateřina Nedbálková, Ph.D.

Program jednání:

- 1) Přeměna studijních oborů na studijní programy
- 2) Výroční zpráva o hospodaření FSS MU za rok 2018
- 3) Diskuze o podpoře a podpora hnutí Fridays For Future
- 4) Různé

Program byl schválen (8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo).

1) Přeměna studijních oborů na studijní programy

Přehled přeměňovaných studijních oborů na studijní programy

	Název studijního oboru	Typ, forma, jazyk	Název navrhovaného studijního programu	Typ, forma, jazyk
1.	Environmentální studia	Navazující magisterský, prezenční, čeština	Environmentální studia	Navazující magisterský, prezenční, čeština
2.	Psychologie	Navazující magisterský, prezenční, čeština	Psychologie	Navazující magisterský, prezenční, čeština
3.	Sociologie	Navazující magisterský, prezenční, čeština	Sociologie	Navazující magisterský, prezenční, čeština
4.	Sociology	Navazující magisterský, prezenční, angličtina	Sociology	Navazující magisterský, prezenční, angličtina

Eibl: Úvodem sdělil, že materiály k navrhované přeměně čtyř studijních oborů na studijní programy měli členové AS předem k dispozici. Následně požádal přítomné hosty o jejich postupné představení.

a. Environmentální studia

Binka: Představil navrhovaný studijní program Environmentální studia, v němž nedochází ve srovnání se stávajícím studijním oborem Environmentální studia k žádným zásadním změnám. Uchovává si systém tzv. studijních zaměření, jež jsou dobrovolné a zpřehledňují studentům průchod studiem. Dochází k drobným úpravám z hlediska počtu předmětů.

Usnesení:

AS FSS souhlasí s návrhem přeměny studijního oboru Environmentální studia (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) na studijní program Environmentální studia (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) předloženým dne 13. 5. 2019 děkanem FSS a doporučuje jej Vědecké radě FSS ke schválení.

(8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo)

b. Psychologie

Ježek: K navrhovanému studijnímu programu Psychologie uvedl, že transformace ze stávajícího studijního oboru Psychologie neobsahuje žádné zásadní systematické změny.

Usnesení:

AS FSS souhlasí s návrhem přeměny studijního oboru Psychologie (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) na studijní program Psychologie (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) předloženým dne 13. 5. 2019 děkanem FSS a doporučuje jej Vědecké radě FSS ke schválení. (8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo)

c. Sociologie

Nedbálková: Představila navrhovaný studijní program Sociologie, v němž rovněž nedochází k výrazným změnám. Příprava akreditace umožnila formálně sjednotit a zpřehlednit jednotlivé studijní plány, jež na katedře fungovaly již mnoho let.

Usnesení:

AS FSS souhlasí s návrhem přeměny studijního oboru Sociologie (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) na studijní program Sociologie (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) předloženým dne 13. 5. 2019 děkanem FSS a doporučuje jej Vědecké radě FSS ke schválení. (8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo)

d. Sociology

Eibl: Po prostoru poskytnutém pro rozpravu a případné dotazy navrhl hlasovat o usnesení týkajícím se přeměny studijního oboru Sociology na studijní program Sociology (viz tabulku Přehled přeměňovaných studijních oborů na studijní programy).

Usnesení:

AS FSS souhlasí s návrhem přeměny studijního oboru Sociology (navazující magisterský, prezenční, v anglickém jazyce) na studijní program Sociology (navazující magisterský, prezenční, v anglickém jazyce) předloženým dne 13. 5. 2019 děkanem FSS a doporučuje jej Vědecké radě FSS ke schválení. (8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo)

2) Výroční zpráva o hospodaření FSS MU za rok 2018

Dančák: Krátce představil předkládanou Výroční zprávu o hospodaření FSS MU za rok 2018. Upozornil na to, že jako v předchozích letech si FSS nevedla špatně, hospodářský výsledek je adekvátní možnostem, které měla.

Kadlčková: Při představování Výroční zprávy o hospodaření FSS MU za rok 2018 zdůraznila, že se FSS ve vztahu k výši výnosů dostala v loňském roce nad úroveň roku 2013, který byl doposud rokem nejlepším. Hospodářský výsledek se oproti předchozím letům o tolik nezvětšil z důvodu tvorby fondu provozních prostředků, s nimiž bude možné hospodařit v příštích letech.

Usnesení:

AS FSS projednal a schválil Výroční zprávu o hospodaření FSS MU za rok 2018. (8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo)

3) Diskuze o podpoře a podpora hnutí Fridays For Future

Zindulková: Úvodem sdělila, že s návrhem, že by FSS měla podporovat studentské hnutí Fridays For Future, ji oslovil jeden ze studentů. Studentská komora AS FSS s ním souhlasí, zejména z důvodu, že dané hnutí za klimatickou změnu volá po přístupu k vědeckým poznatkům, k zodpovědnému přístupu k závěrům vědy napříč celým světem, zastřešenými studiemi Mezivládního panelu pro klimatickou změnu. Členové hnutí volají po tom, aby společnost poslouchala nikoliv je, ale vědu. Tím obrací pozornost na FSS jako vědeckou instituci, jež se tímto problémem zabývá napříč všemi obory. Otevírá to téma zodpovědnosti a role vysokých škol v rámci společnosti, kdy by FSS měla podpořit přístup, že vědecké poznatky o klimatické změně existují a směřovat k nim pozornost. O tomto tématu lze diskutovat, osobně se domnívá, že by tuto zodpovědnost měla FSS přijmout a vyzvat spolu s hnutím k zodpovědnému, odpovídajícímu jednání na základě vědeckých studií. Sdělila znění navrhovaného usnesení: „AS FSS vyjadřuje podporu studentskému hnutí Fridays For Future, které vyzývá společnost k akceptaci vědeckých poznatků o klimatické změně, zodpovědnosti za klimatickou krizi a k odpovídajícímu jednání. Vyzývá vedení fakulty, aby též přijalo svou zodpovědnost a přispělo vlastními silami k řešení klimatické krize.“

Kopeček: V reakci citoval, že na hlavní webové stránce oné iniciativy se dočetl: „V situaci, kdy za většinu emisí skleníkových plynů zodpovídá úzká skupina nejbohatších lidí a firem, mohou zachránit pouze ti, kteří mají moc, a ti, kteří rozhodují. Pokud chceme mít budoucnost, musíme začít měnit systém, ne klima. Musíme změnit všechno.“ Při čtení citovaného textu jako politolog změnou systému chápe změnu politického systému, onu výzvu jako výzvu ke změně českého politického systému... Největším znečišťovatelem ve vztahu ke skleníkovým plynům je v tuto chvíli Čína, dávalo by smysl, kdyby se výzva v České republice neobracela jen na české politiky, ale i na Čínu, pokud by skutečně směřovala tam, kde je produkováno 30 % emisí. Osobně mu dává velmi omezený smysl, aby FSS jako instituce, která má být politicky neutrální, podporovala něco, co je silně politicky definovaná věc. Dále zmínil příspěvek Kristiny Zindulkové na webu A2larm.cz, týkající se odstoupení USA od Pařížské dohody o ochraně klimatu. Článek se mu líbí, píše se v něm však, že v danou chvíli proti odstoupení

USA protestovaly Apple, ExxonMobil, Ford a další společnosti. V kontextu s textem uvedeným na zmíněné webové stránce hnutí to jde proti sobě: buď máme skupinu nejbohatších osob a firem, kteří nás ničí, nebo máme americké firmy, které nějakým způsobem protestují proti tomu, aby USA odstupovaly od snižování emisí. Dále citoval část prohlášení hnutí z 15. 3. 2019: „Chceme záruku toho, že začnete naslouchat vědcům a budete snižovat emise skleníkových plynů. Dáváme vám dva týdny.“ Pak na webových stránkách narazil na odkaz na rozhovor s jednou z organizátorek, které se novinář ptá, jaké to mají být kroky, na což organizátorka odpovídá: „Konkrétní kroky je složité popsat, my nejsme odborníci na toto odvětví, byť ten problém vnímáme. Je však vědecky dokázáno, že je možné postupně v České republice zavírat uhelné elektrárny a přecházet na udržitelné zdroje energie.“ Osobně s tím, co dotyčná říká, souhlasí. Problém je, že když něco takového, mířícího na úplně všechno – v rámci rozhovoru se rozebírají drobnosti, ale i velké věci – FSS podpoří, podpoří i věci, které osobně již považuje za problematické. Zaměření aktivity hnutí je velice široké, navíc nesměřuje, jak citoval, k něčemu, co by odráželo odborně směřující pohled na věc. To se od oněch studentů pochopitelně očekávat nedá. Současně to míří někam, kde se už ideologicky přítomní nepotkají, každý má nějaký politický názor.

Zindulková: Uvedla, že z celosvětového měřítka je Fridays For Future globální studentské hnutí, které začala Greta Thunberg, apeluje nikoliv na českou vládu, ale celosvětově na změnu. Případnou podporou FSS neřekne jen úzce, že Česká republika by měla něco dělat, ale že je třeba se celkově podívat na vědecké poznatky. I v citovaném prohlášení studentky se neříká, že mají řešení, je třeba poslouchat je a má se to dělat takto. Naopak se říká, že je třeba poslouchat vědu a akceptovat vědecké poznatky, jak by se změna případně měla udát. To je klíčové: hnutí nepřichází s konkrétními kroky, které se mají stát, ale poukazuje na vědecké studie, kdy deklaruje, že jeho členové nejsou ti, kteří mají rozhodovat, ale vyzývají k přijetí zodpovědnosti za klimatickou krizi a chování se podle toho, co říká věda. Podporu nikoliv konkrétním krokům nebo prohlášením studentů a studentek, ale přístupu a ražení toho, že je třeba poslouchat vědecké závěry, považuje za něco, na čem by bylo možné se shodnout i v rámci AS.

Binka: Podotkl, že pro něj osobně má otázka dvě roviny. První z nich je, zda se jedná o závažný problém a zda je dobře, že se středoškolští studenti snaží být aktivní u důležitého společenskovo-vedního a environmentálního problému. Zde odpovídá ano, je skvělé, že jsou studenti aktivní a snaží se něco dělat. V této rovině by jim FSS měla v každém případě vyjádřit podporu. Druhá rovina se týká toho, že některé formy, kterými se na problém upozorňuje, jsou nešťastné. Forma komunikace ve stylu toho, kdy někdo říká, že pokud se do roku 2025 neudělá bezemisní ekonomika, tak jsme ztraceni, nebo například to, že zásadní je rozbít a změnit systém, zejména v České republice nebude fungovat a neprospěje. Chápe však to, že středoškolák formuluje takto radikálně, sám by to v osmnácti letech formuloval stejně. Jako instituce by FSS neměla být tou, která poukáže na chyby ve formulacích, a nebude se k tomu proto vyjadřovat, ale měla by podpořit to, s čím souhlasí, a distancovat se od určitých formulací. Distancování vůči radikalitě mládí by nemělo zasáhnout to, že se FSS jako instituce přihlásí k důležitému společenskovo-vednímu a environmentálnímu problému. Je ochoten uznat, že se mýlí, že se hypotéza ukáže chybnou, velmi nerad by však za dvacet let litoval toho, že nekývnul na důležitou část daného sdělení. Podpořit studentskou aktivitu, s upřesněním toho, jak na to FSS nahlíží, je hodně patřičné na instituci jejího typu.

Krpec: Uvedl, že se nebrání tomu, by se FSS vyjádřila k problematice klimatu, považuje ji za zásadní. Nerad by však současně podporoval politickou iniciativu a politickou agendu, jež je antiglobalizační a antikapitalistická. V pragmatického rovině je v této otázce z hlediska politické ekonomie Česká republika poměrně specifická, málokde je pozice veřejnosti tak antidekarbonizační jako zde. Jestli někde platí – ač je to zjednodušující –, že za emise mohou nejbohatší, tak v České republice tato agenda naráží (i z historických důvodů) na autentický odpor široké veřejnosti. V USA také největší problém bude otázka nikterak privilegovaných skupin, široké veřejnosti. Cokoliv, co v České republice zavání tímto typem radikalismu, představuje problém. Na druhou stranu je v dnešní době úroveň blahobytu i politické angažovanosti v Evropě taková, že se tyto zásadní záležitosti dají řešit prostřednictvím rozumné, umírněné diskuze. Ve velkých městech dnes jsme, sice méně než v západní Evropě, ale relativně připraveni k řešení standardními mechanismy. Shrnu, že aktivitu považuje za záslušnou, ale je v ní velmi silná politická agenda, která v České republice dle jeho mínění neprospěje ani věcně. Navrhl, aby bylo zformulováno vyjádření, o kterém by bylo možné znovu v rámci AS diskutovat, při existenci více variant.

Zindulková: Poznamenala, že hnutí Fridays For Future má určitou základní myšlenku. Protože je globálním hnutím, samozřejmě se na něj „nabalují“ další věci, s nimiž je možné nesouhlasit. Právě proto navržené usnesení ve své formulaci akcentuje hlavní body (akceptaci vědeckých poznatků a jednání v odpovídající reakci na ně), na nichž se lze shodnout a jež představují usměrnění toho, co na hnutí FSS podporuje. Má cenu podpořit zásadní směr daného hnutí. I v České republice je možné sledovat obrácení směru: od toho, co by se dříve považovalo za velmi radikální, jako bylo téma klimatické změny, se dnes přesouvá v souvislosti s tím, jak je problém viditelný v posledních letech v podobě zhoršujícího se sucha, k uvědomění si toho, že tento problém reálně nastává. Diskurz se posouvá, už se nehovoří o tom, zda klimatická změna existuje a zda je způsobena člověkem, ale o tom, zda je šance něco změnit, klimatickou změnu zastavit. Na FSS jako vědecké instituci je, aby nastavovala onen diskurz a vyjadřovala nikoliv podporu konkrétním opatřením, která by se měla v této otázce dělat, nebo podporu konkrétním politickým krokům – měla by zůstat apolitická –, ale to, jak k celému problému přistupovat, o čemž prohlášení hnutí mluví: akcentovat vědecké poznatky a přijmout zodpovědnost. Z pasivity, jež panuje, začít nějakou iniciativu odpovídajícího jednání.

Eibl: Konstatoval, že uvedené nezpochybňuje ani profesor Kopeček, ani docent Krpec. Osobně problém shledává v rovině exekuce kampaně a v tom, jací lidé a myšlenky se k původní myšlence „nabalují“. Je otázka, zda prohlášení FSS spojovat s hnutím Fridays For Future, nebo naformulovat vlastní věnující se danému problému, které by však nebylo možné spojit s aktivitou radikálních středoškolských studentů.

Dančák: Nejprve sdělil, že jej mrzí, že se nedozvěděl dříve, že se tento bod bude na zasedání AS projednávat, neboť ve formulaci usnesení je zahrnuta i část zavazující bezprostředně vedení FSS. Neposuzuje, zda změnu způsobuje, nebo nezpůsobuje člověk, ale to, že změna klimatu je. Subjektivně si lze poskládat mozaiku, kdy výsledný obrázek nebude vypadat příliš dobře ve vztahu k suchu, kvalitě ovzduší, vyčerpávání zdrojů atd. Přemýšlel nad tím, kde je v této debatě místo FSS jako vědecké instituce, kde je místo jejího děkana. Podstatné je, že na poli vědecké instituce se automaticky nepředpokládá, že nějaká varianta je nepřijatelná, sleduje se široký kontext určitého problému. Ono globální hnutí rozproudilo určitou vlnu, nicméně FSS by neměla své renomé a prestiž spojit s něčím, co jde velmi po povrchu. Hodnota FSS spočívá v seriózních závěrech. V daném hnutí chybí jakákoliv úvaha o tom, že by vědci klimatickou

změnu zpochybnili. Ne všichni vědci však říkají, že klimatická změna je reálná. Více by se zaměřil na to, že FSS má ve svých řadách osoby, jež se dovedou zabývat problematikou klimatické změny v různých dimenzích, přihlášení FSS k odpovědnosti za to, že se toto téma stane důležité pro výzkum v rámci ní a bude více akcentováno. Dokáže si představit, že impuls bude spojený s hnutím, které v současné době běží napříč planetou, ale měl by velký problém s tím, aby FSS jako vědecká instituce deklarovala, že souhlasí se závěry a považuje je za relevantní. Oceňuje aktivitu středoškolských studentů, ale nedomnívá se, že jsou vždy schopni dohlédnout všech kroků, co mohou antisystémovými opatřeními vyvolat. Je třeba uvažovat o přijetí zodpovědnosti v mezích toho, za co je možné ji nést. Nelze, aby vedení FSS neslo zodpovědnost za hnutí, na které nemůže mít žádný vliv. Může však nést zodpovědnost za to, že se na FSS bude výzkum a výuka koncentrovat na problematiku klimatické změny více než doposud, že se v tomto ohledu zaměří více na agenda-setting. Tuto zodpovědnost může FSS přijmout, aniž by se zpronevěřila představě, že není politicky angažovaná instituce.

Binka: Zopakoval, že není nutné mít obavy z toho, že středoškolští studenti jsou radikální, to k nim patří. K radikalismu se není nutné připojovat. Je dobře, že jsou aktivní. Možná mohla být FSS aktivnější v jejich oslovování a v diskuzi, kde by mohla prezentovat své stanovisko. Nemusí se k hnutí hlásit jako k celku. Stěžejní je říci, že se jedná o důležité téma, ocenit, že se v něm mladí lidé angažují, a uvést svou pozici.

Gažo: Ke kritice ideologického a politického přesahu hnutí uvedl, že se mnozí nevědomě do vlastní ideologie zaplétají. Osobně politicky s hnutím Fridays For Future také nesouhlasí, na druhou stranu se nedomnívá, že by to mělo vést k odrazení od podpory jeho aktivity. Namísto podpory hnutí Fridays For Future je možné vyjádřením podpořit jeho aktivity, například ve smyslu pátečních stávek.

Kopeček: Reagoval souhlasem s tím, že je rozdíl mezi podporou hnutí a podporou jeho akcí, dodal, že se však stále jedná o podporu. S podporou tohoto hnutí jakýmkoliv způsobem má problém.

Krpec: Uvedl, že lze vítat angažovanost studentů.

Burgr: Připojil se k tomuto pohledu shrnutím, že je možné podpořit aktivitu a angažovanost středoškolských studentů, zároveň to odpovídá místu FSS, která bude přispívat tím, že bude dávat k dispozici své vědění.

Eibl: Navrhl, aby se debata odsunula na následující zasedání AS, aby se na ni bylo možné dále připravit.

Zindulková: Poukázala na to, že se přítomní v zásadě shodli na hlavních směrech – vítání angažovanosti a podpoře obecné myšlenky přihlídnutí k vědeckým poznatkům a výzvy k odpovídajícímu jednání –, a navrhla, aby bylo usnesení zformulováno v následujícím znění: „AS FSS vítá angažovanost studentů v hnutí Fridays For Future a podporuje myšlenku, která vyzývá společnost k akceptaci vědeckých poznatků o klimatické změně a k zodpovědnosti za klimatickou krizi a k odpovídajícímu jednání.“ O nové formulaci lze vést diskuzi. Pokud však na těchto dvou myšlenkách panuje shoda, nevidí důvod k odložení na příští zasedání AS.

Kopeček: Sdělil, že osobně nevíta angažovanost studentů v daném hnutí.

Eibl: Není žádoucí, aby se FSS dostala do situace, kdy bude deklarovat něco, protože se to od ní očekává nebo protože nyní není populární říkat něco jiného, ale nebude to mít žádný dopad. Uzavřel, že debata bude ještě pokračovat.

4) Různé

V rámci daného bodu programu nebyl vznesen žádný podnět.

Příští zasedání AS FSS se bude konat v pátek 31. 5. 2019 od 15:00 hodin v zasedací místnosti 2.11.

Přijatá usnesení:

2019-5-13/1

AS FSS souhlasí s návrhem přeměny studijního oboru Environmentální studia (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) na studijní program Environmentální studia (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) předloženým dne 13. 5. 2019 děkanem FSS a doporučuje jej Vědecké radě FSS ke schválení. (8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo)

2019-5-13/2

AS FSS souhlasí s návrhem přeměny studijního oboru Psychologie (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) na studijní program Psychologie (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) předloženým dne 13. 5. 2019 děkanem FSS a doporučuje jej Vědecké radě FSS ke schválení. (8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo)

2019-5-13/3

AS FSS souhlasí s návrhem přeměny studijního oboru Sociologie (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) na studijní program Sociologie (navazující magisterský, prezenční, v českém jazyce) předloženým dne 13. 5. 2019 děkanem FSS a doporučuje jej Vědecké radě FSS ke schválení. (8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo)

2019-5-13/4

AS FSS souhlasí s návrhem přeměny studijního oboru Sociology (navazující magisterský, prezenční, v anglickém jazyce) na studijní program Sociology (navazující magisterský, prezenční, v anglickém jazyce) předloženým dne 13. 5. 2019 děkanem FSS a doporučuje jej Vědecké radě FSS ke schválení. (8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo)

2019-5-13/5

AS FSS projednal a schválil Výroční zprávu o hospodaření FSS MU za rok 2018. (8 pro, 0 proti, 0 se zdrželo)

Mgr. Otto Eibl, Ph.D.
předseda senátu

Ing. Rudolf Burgr, Ph.D.
místopředseda senátu

Kristina Zindulková
místopředsedkyně senátu

Zapsala Kristýna Blahová